

EGY PRIVÁT CSATORNA

A televíziót nagyon sokáig csak egy csatornán lehetett fogni. Nem is olyan régen: van második csatornája is. Ezt ugyan valamivel korábban felkattették le, mielőtt még elhatározták volna, hogy mi fog benne folyni. Keresztelte is sokszor az elsőt, vagy annyira párhuzamos volt vele, hogy a néző mély válságba került, olvasván a tévéújságot: vajon, melyik csatornát szeresse. Mi kritikusok kevés használható tanácsot adtunk erre vonatkozólag a televízióknak. Ebben a nehézátkeny átmeneti korszakban segítségére sietett mind a nézőnek — a kereskedelem. Egyszerűen, nem gyártott adaptert, melynek segítségével a második műsört nézni lehetett volna. Elképzelhető volt, hogy a nézőnek nem kellett vívdónia, hogy az első műsört nézze-e vagy a másodikkat, tekintve, hogy csak az elsőt nézhetette; a televízió pedig zavartalanul kísérletezhetett a másodikkon, mivel úgysem nézte senki.

S ahogy ez az életben gyakran megesik: alig-hogy két adónk lett végre: nyomban lett egy harmadik is. Akár „kalóz adónk” is nevezhetném, ha ragaszkodnék a nyugati mintákhoz. Valahonnan a „ten-gerről” sugározta adásait; pontosabban olyan területről, mely nincs bekerítve, telekkönyvíleg felmérve — sőt hullámzik is. „Az én csatornám” című Komlós János műsorra gondo-

lok. Nem reklámokat sugárzott, mint a felsővizek határain kívül tartózkodó „kalóz adók”. Nem azt hallhattuk — szerencsére az 1. műsorban —, hogy mi mennyire szép, milyen jó és célszerű. Ellenkezőleg, arról esett szó, hogy sok minden mennyire nem szép, nem jó, s milyen célszerűtlen. Felismerhető szándéka és szilárd koncepciója ellenére: a kísérletezés tétovázásain, sutaságain ennek a műsornak is át kellett esnie. Végül is újszerű tévés műnemet kísérletezett ki: az információknak, riportnak és ironikus publicisztikának újízü keverékét. A nehezen vegyülő elemek eleinte nehezen is vegyültek benne. De már akkor is látszott, hogy a kísérlet ígér valamit. A kitűnő televíziós lehetőség vitte kezdetben Komlóst kísérletébe. Ríportalanyait úgy „leplezte le”, hogy kedvesen elbeszélgetett velük, majd a beszélgetést stúdióbeli képernyőjén megismételve — már kommentálta is. Részben ironikus megjegyzésekkel, részben csúfondáros gesztusokkal, mimikával. A nézőben azonban hallatlanul erős az igazságérzet. Amellett differenciált is. Noha tudta, hogy Komlósnak *igaza* van, mégis *igazságtalanságnak* érezte, ami a pellegénre vont riportalannyal történik. Megsajnálta, hogy amíg ő lelkesen beszél Komlóssal, a kitűnően kérdező riportterrel — Komlós,

az élesszemű, nagyon okos publicista — a nyilatkozó tudta nélkül — szellemes megjegyzésekkel, a nézővel összekacsintva vagy akár egyetlen fintorral: vitatkozik vele, megcáfolja vagy akár ki is neveti.

Újabban mindez — noha „találmány” jellegét megőrizte — hallatlanul kifinomult. A diákéletéről és a pesti diáknegyedekről szóló riport — publicisztikában egy egészen újszerű és személyhez kötődő valóságfeltáró tévé-műfajjá vált. Komlós addig kísérletezett magával, amíg fel nem találta magát. Most már a publicisztika — beleolvadt a riportba. A közíró immár láthatatlanul komponál: elrejtőzve a kérdésekben és feleletekben. Ez így már nemcsak ironikus, hanem lírai is (amihez mindig volt tehetsége), s ami a legfontosabb: felzaklató. Komlós rájött: mikor kell elhallgatnia, szinte semlegessé válnia — hadd szóljanak az események vagy ami mögöttük van. Talán így kevesebben értik meg (ez sem biztos), hatása azonban mindenképpen mélyebb, maradandóbb, művészi. A szellem függetlensége, a „tengerről szólás” izgalmassága nem szenved csorbát azzal, hogy e jó ügyekben kalózkodó riportter-publicista-konferanszié leveszi felszeméről az ijesztgető kalóz-kötést.

HAMOS GYÖRGY